

Հավելված 1
Արդարադատության ակադեմիայի
կառավարման խորհրդի 2016 թվականի
փետրվարի 15-ի թիվ 55-Ա որոշման

Ո Ւ Ս Ո Ւ Ց Մ Ա Ն Ծ Ր Ա Գ Ի Ր
ԴԱՏԱԽԱՋՆԵՐԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն ուսուցման ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) ներառում է 2016թ. դատախազների վերապատրաստման կրթական չափորոշիչները, ուսուցման ձևը, ուսումնառության ժամաքանակը և ժամկետները, ինչպես նաև դասավանդվող առարկայական կուրսերի համառոտ նկարագիրը:

2. Ծրագիրը մշակվել է Արդարադատության ակադեմիայի կողմից «Արդարադատության ակադեմիայի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 19-րդ հոդվածի հիման վրա:

3. Ծրագիրը նպատակաուղղված է դատախազների մասնագիտական գիտելիքների և հմտությունների շարունակական կատարելագործմանը հետևյալ ոլորտներում.

ա) Ընդհանուր մասնագիտական ոլորտ: Վերապատրաստման գործընթացը վերաբերում է ռասիզմի և խտրականության դեմ պայքարին, փախստականների իրավունքների պաշտպանությանը, ՄԻԵԴ իրավաբանության հիմունքներին, դատախազի էթիկային, կոռուպցիայի դեմ պայքարին, ինչպես նաև Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի արդի հարցերին: Ուսուցման գործընթացը նպատակաուղղված է ռասիզմի և խտրականության դեմ պայքարի, փախստականների իրավունքների պաշտպանության, ՄԻԵԴ իրավաբանության հիմունքների, դատախազի էթիկայի, Հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի արդի հարցերի, ինչպես նաև Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի վերաբերյալ ունկնդիրների գիտելիքների ընդլայնմանը և հմտությունների ձևավորմանը:

բ) Հարակից մասնագիտական ոլորտ: Վերապատրաստման գործընթացը վերաբերում է հասարակագիտական ուղղվածություն ունեցող վերաբերելի գիտելիքների և հմտությունների կատարելագործմանը: Մասնավորապես, վերապատրաստման արդյունքում

ունկնդիրները կընդլայնեն իրենց գիտելիքները և հմտությունները սթրեսի և ժամանակի կառավարման, փաստարկման և հոետորիկայի, կառավարման հմտությունների և ներագրման հոգեբանության, քննադատական մտածողության ոլորտներում:

գ) Հատուկ մասնագիտական ոլորտ: Վերապատրաստման գործընթացը վերաբերում է քրեական իրավունքում և դատավարությունում, ինչպես նաև վարչական իրավունքում և դատավարությունում առկա արդի հարցերին: Մասնավորապես, վերապատրաստման արդյունքում կատարելագործվում են քրեական դատավարության տարբեր փուլերում ծագող հարցերի վերաբերյալ ունկնդիրների գիտելիքները և հմտությունները, ինչպես նաև քրեական իրավունքի, քրեական գործերով ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքի, ընդհանուր վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության, քաղաքացիական դատավարության ինչպես նաև արդի այլ հարցերի վերաբերյալ ունկնդիրների գիտելիքները:

4. Ուսումնառության ժամաքանակը յուրաքանչյուր դատախազի համար սահմանվում է 80 ակադեմիական ժամ: Ուսումնառությունն իրականացվում է երկու փուլով՝ յուրաքանչյուրը 40 ակադեմիական ժամ (մեկ շաբաթ) տևողությամբ:

5. Դատախազների վերապատրաստումն իրականացվում է հատուկ, ընդհանուր և հարակից մասնագիտական դասընթացների մոդուլների հիման վրա: Յուրաքանչյուր դատախազ հատուկ մասնագիտական դասընթացների մոդուլում ընդգրկված դասընթացների շրջանակներում վերապատրաստվում է 40-ական ակադեմիական, ինչպես նաև կամ ընդհանուր կամ հարակից մասնագիտական դասընթացների մոդուլում ընդգրկված դասընթացների շրջանակներում վերապատրաստվում է 40-ական ակադեմիական ժամ ծավալով:

6. Ծրագիրն իրականացվում է առկա և հեռավար ուսուցման ձևով: Հարակից մասնագիտական դասընթացների մոդուլում ընդգրկված դասընթացները կազմակերպվում են հեռավար, իսկ ընդհանուր և հատուկ մասնագիտական դասընթացների մոդուլում ընդգրկված դասընթացները՝ առկա ուսուցման ձևով:

7. Ուսումնառությունը սկսվում է դատախազների կողմից ընտրված առարկայական կուրսերի ցուցակը Օրենքով սահմանված կարգով Ակադեմիա ներկայացնելուց հետո երկամսյա ժամկետում՝ Ակադեմիայի կառավարման խորհրդի հաստատած ժամանակացույցի հիման վրա:

II. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ) ՑԱՆԿ

1. Ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների մոդուլ

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
1.	J-008-16	Դատախազի մասնագիտական էթիկա	10
2.	J-017-16	Ռասիզմի և խտրականության դեմ պայքարի արդի հարցերը	10
3.	J-018-16	Փախստականների իրավունքների պաշտպանության արդի հարցերը	10
4.	J-003-16	ՄԻԵԴ իրավաբանության հիմունքները և արդի միտումները	10
5.	J-020-16	Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի արդի հարցերը	10
6.	J-014-16	Հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի արդի հարցերը	10

2. Հարակից մասնագիտական դասընթացների մոդուլ

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
7.	G-017-16	Փաստարկում և հռետորիկա	40
8.	G-018-16	Սթրեսի և ժամանակի կառավարում	40
9.	G-021-16	Կառավարման հմտություններ և ներազդման հոգեբանություն	40
10.	G-022-16	Քննադատական մտածողություն	40

3. Հատուկ մասնագիտական դասընթացների մոդուլ

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
11.	Q-001-16	ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքի արդի հարցերը քրեական գործերով	10
12.	Q-021-16	ՀՀ քրեական իրավունքի արդի հարցերը	20
13.	Q-022-16	ՀՀ քրեական դատավարության արդի հարցերը	20
14.	Q-028-16	Զինվորական հանցագործությունների որակման հարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում	10
15.	A-012-16	ՀՀ ընդհանուր վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության արդի հարցերը	10
16.	C-022-16	ՀՀ քաղաքացիական դատավարության արդի հարցերը	10
17.	Q-029-16	Կիրառական քրեաբանության արդի հարցերը	10
18.	J-024-16	Դատական փորձաքննության արդի հարցերը	10
19.	Q-030-16	Կիբերհանցագործությունների դեմ պայքարի արդի հարցերը	10

20.	Q-011-16	Անչափահասների մասնակցությամբ վարույթի առանձնահատկությունները	10
-----	----------	--	----

III. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ) ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

1. J-008-16. Դատախազի մասնագիտական էթիկա

Դասընթացը պայմանավորված է դատախազի մասնագիտական էթիկայի կանոնների հետ կապված գիտելիքները և դրանք կենսագործելու կարողությունները կատարելագործելու անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է դատախազական գործունեություն իրականացնելիս և ոչ դատախազական գործունեության ընթացքում դատախազի վարքագծի կանոնների, դատախազների էթիկայի հարցերով վարույթի հետ կապված հարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

2. J-017-16. Ռասիզմի և խտրականության դեմ պայքարի արդի հարցերը

Դասընթացն անհրաժեշտ է խտրականության և ռասիզմի դրսևորումների դեմ պայքարի ոլորտում գիտելիքների կատարելագործման համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- խտրականության և ռասիզմի վերաբերյալ միջազգային պայմանագրերը,
- խտրականության և ռասիզմի դրսևորումների առանձին ձևերը (ազգային, կրոնական, ռասսայական և այլ),
- միջազգային և ներպետական պրակտիկայում առկա իրավական հիմնախնդիրները և դրանց իրականացման նոր եղանակները (մասնավորապես դրանց դրսևորումները համացանցի միջոցով):

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

3. J-018-16. Փախստականների իրավունքների պաշտպանության արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է «Փախստականների մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի կիրառման, փախստականի կարգավիճակ և ապաստան հայցող անձանց, փախստականների իրավունքների պաշտպանության ոլորտում գիտելիքների ծավալի ընդլայնման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- «Փախստականների մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայով և այլ միջազգային փաստաթղթերով նախատեսված փախստականների կարգավիճակի վերաբերյալ նորմերի՝ ՀՀ օրենսդրությունում իմպլեմենտացիայի («Փախստականների և ապաստանի մասին», «Օտարերկրացիների մասին», «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքներում և այլ իրավական ակտերում) և գործնականում դրանց կիրառման հիմնախնդիրները,
- փախստականների և ապաստան հայցողների իրավունքների պաշտպանության ինստիտուցիոնալ շրջանակների (ՀՀ ոստիկանության ծառայության, ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայության, ՀՀ ՏԿԱԻՆ միգրացիոն պետական ծառայության, ՄԱԿ-ի փախստականների գործերով հանձնակատարի գրասենյակի գործունեության), ինչպես նաև այլ շահագրգիռ կողմերի (հասարակական կազմակերպությունների, ԶԼՄ-երի) մասնակցության և պետության կողմից ձեռնարկվող միջոցառումների վերաբերյալ հարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

4. J-003-16. ՄԻԵԴ իրավաբանության հիմունքները և արդի միտումները

Դասընթացը պայմանավորված է ՄԻԵԴ գործունեության վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- ՄԻԵԴ կողմից մշակված իրավական հայեցակարգերի բովանդակությունը, դրանց իրավակիրառ արժեքը և զարգացման միտումները,
- ՄԻԵԴ հիմնական նպատակները,
- իրավագրության շրջանակը,
- գանգատների ընդունելիության պայմանները,
- գործերի քննության կարգը,
- վճիռների կատարման հետ կապված հարցերը,
- ՄԻԵԴ-ի կողմից ապացույցների ձեռքբերումը և գնահատումը,
- ՄԻԵԴ-ի և ազգային դատարանների միջև երկխոսությունը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

5. J-020-16. Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի արդի հարցերը

Դասընթացն անհրաժեշտ է մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի վերաբերյալ գիտելիքները և դրանց կիրառման հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է քրեական, քաղաքացիական և վարչական իրավունքի ոլորտում առկա և ՀՀ կողմից վավերացված միջազգային պայմանագրերով երաշխավորված իրավունքների պաշտպանության հիմնահարցերը, այդ թվում՝

- Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերը, դրանց կիրառման առանձնահատկությունները,
- Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների կոմիտեի նախադեպային իրավունքը,
- «Քաղաքական և քաղաքացիական իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագրում ամրագրված իրավունքները, ինչպես նաև ներպետական օրենսդրությունում դրանց կիրառելիության հարցերը,
- Մարդու իրավունքներին առնչվող Եվրոպայի Խորհրդի կոնվենցիաները և չափորոշիչները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

6. J-014-16. Հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի ոլորտում գիտելիքների ծավալի ընդլայնման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- Հայաստանի Հանրապետությունում հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիոն երևույթների, դրա դեմ տարվող պայքարի հիմնահարցերը,
- հակակոռուպցիոն պայքարի իրավական կարգավորումները (ներպետական և միջազգային, այդ թվում՝ Եվրոպայի Խորհրդի Կոռուպցիայի դեմ պայքարող պետությունների խմբի (ԳՐԵԿՈ) և Եվրախորհրդի Փողերի լվացման եւ ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի հանձնաժողովի (ՄՈՆԻՎԱԼ) հանձնարարականները),
- կոռուպցիայի դեմ պայքարի ինստիտուցիոնալ շրջանակների (ներպետական և միջազգային, այդ թվում՝ ԳՐԵԿՈ-ի և ՄՈՆԻՎԱԼ-ի գործունեությունը), համապատասխան այլ շահագրգիռ կողմերի (հասարակական կազմակերպությունների, ԶԼՄ-երի) մասնակցության և պետության կողմից ձեռնարկվող միջոցառումների վերաբերյալ հարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

7. G-017-16. Փաստարկում և հռետորիկա

Դասընթացն պայմանավորված է ապացուցման, հերքման, հիմնավորման, զրուցակիցների մոտ համոզմունքի ձևավորման, տպավորիչ ելույթի ու արդյունավետ բանավեճի տեխնոլոգիաների տիրապետման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- փաստարկման գործընթացի բաղադրիչները,
- փաստարկման գործընթացի եղանակները,
- փաստարկման համակարգին ներկայացվող պահանջները,
- ավանդական և ժամանակակից հռետորիկայի զինանոցը,
- առավել հաճախ հանդիպող սխալները,
- բանավեճի ընթացքում կիրառվող կառուցողական և ապակառուցողական տեխնոլոգիաները և վերջիններիս չեզոքացման մեթոդաբանական սկզբունքները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

8. G-018-16. Սթրեսի և ժամանակի կառավարում

Դասընթացն անհրաժեշտ է դատախազների մոտ հոգեբանական և առողջական ռիսկերը նվազեցնելու, ժամանակի արդյունավետ պլանավորման, կառավարման, ինչպես նաև անձնական և մասնագիտական կազմակերպվածության մակարդակի բարձրացման մասին գիտելիքները և հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- ինքնակարգավորման և ինքնակառավարման գործընթացների հոգեբանական բնութագիրը,
- սթրեսի հիմքերը և տեսակները,
- ինքնակարգավորման տեսական մոտեցումները,
- սթրեսի կառավարման մեթոդների ընդհանուր բնութագիրը և վերլուծությունը,
- սթրեսի կառավարումը և ինքնագիտակցությունը,
- ինքնաճանաչումը, ինքնավերահսկումը և ինքնակազմակերպումը սթրեսի կառավարման գործընթացում,
- ինքնակարգավորման մեխանիզմները և մակարդակները,
- մարդկային մարմինը որպես էներգետիկ համակարգ,
- ինքնակարգավորման ձևերի դասակարգումը մկանների թուլացման հիմքի վրա, ռելաքսային վիճակի համակարգը, ֆունկցիաները, մեխանիզմները:

Դասընթացը ներառում է նաև՝

- ժամանակի և նրա նշանակության մասին հասկացությունը,
- ժամանակը՝ որպես անձի էներգետիկ պոտենցիալ,
- ժամանակի տեսակները,
- ժամանակի ընկալման տեսակները, գործունեության կառուցվածքը և դրա ժամանակային բնութագրիչները,
- մարդը և ժամանակը ճգնաժամային իրավիճակներում,
- մասնագետի ժամանակային իրազեկության,
- ժամանակի հիմնական «թակարդները»,
- ժամանակի կորստի և ժամանակային նախապատվությունների վերլուծությունը, ժամանակաչափումը,
- ժամանակի կառավարման սկզբունքներն ու ռազմավարությունները,
- գլոբալ նպատակների որոշումը,
- երկարաժամկետ և միջնաժամկետ ծրագրերը,
- կարճաժամկետ և օպերատիվ պլանները,
- նախապատվությունների որոշումը ABC վերլուծության միջոցով,
- էյզենհաուերի սկզբունքը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

9. G-021-16. Կառավարման հմտություններ և ներազդման հոգեբանություն

Դասընթացն անհրաժեշտ է կառավարման և առաջնորդության, ինչպես նաև հոգեբանական ազդեցության, դրա տեսակների, մեթոդների, մեխանիզմների և տարաբնույթ դրսևորումների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման և դրանք կենսագործելու կարողությունների ու հմտությունների զարգացման համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- կառավարչական հմտություններն ու առաջնորդման ոճերը,
- արդյունավետ պլանավորումը,
- թիմի ձևավորումը և թիմային աշխատանքի կազմակերպումը,
- ներազդման հոգեբանության հիմնական հասկացությունները, ներազդման տեսակները, մեթոդները ու մեխանիզմները,
- կառուցողական (համոզում, ներշնչում և այլն) և ոչ կառուցողական (մանիպուլյացիա և այլն) ներազդման մեթոդների առանձնահատկությունները,
- Կառուցողական և ոչ կառուցողական ներազդմանը դիմակայելու եղանակները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

10. G-022-16. Քննադատական մտածողություն

Դասընթացն անհրաժեշտ է գործերի քննության, վարկածների ստուգման, դրույթների հիմնավորման, իրավական տեքստերի մեկնաբանման և որոշումների կայացման գործընթացներում քննադատական մտածողության վերաբերյալ դատախազների գիտելիքների ծավալի ընդլայնման և դրանք կենսագործելու կարողությունների ու հմտությունների կատարելագործման համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- կշռադատության բաղադրիչների ճանաչումը, դրանց փոխադարձ կապի բացահայտումը, կշռադատության մոդելավորումը,
- ձևային և ոչ ձևային տրամաբանական սխալների տարբերակումը, կշռադատության մեջ ոչ ձևային սխալների ճանաչումը,
- ոչ ձևային տրամաբանական սխալների դասերի և յուրաքանչյուր դասից առավել հաճախ հանդիպող ոչ ձևային սխալների ուսումնասիրությունը և դրանցից խուսափելու հմտությունները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

11. Q-001-16. ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքի արդի հարցերը քրեական գործերով

Դասընթացն անհրաժեշտ է ՄԻԵԴ նոր իրավական դիրքորոշումների վերաբերյալ գիտելիքները և դրանց կիրառման հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝ քրեական իրավունքի և դատավարության ոլորտում Եվրոպական կոնվեցիայով երաշխավորված իրավունքների պաշտպանության վերաբերյալ ՄԻԵԴ արդի նախադեպային իրավունքը և ՀՀ նկատմամբ դրա կիրառման հարցերը, այդ թվում՝

- խոսքի ազատության և ազգային անվտանգության ապահովման հիմնախնդիրը,
- անձի ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքը,
- մասնավոր կյանքի անձեռնմխելիության իրավունքը,
- արդար դատաքննության իրավունքների պաշտպանության, անթույլատրելի ապացույցների օգտագործման արգելքը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

12. Q-021-16. ՀՀ քրեական իրավունքի արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է քրեական իրավունքի ոլորտում իրականացված և իրականացվող բարեփոխումները, ինչպես նաև քրեական իրավունքի ոլորտում նոր իրավական դիրքորոշումները դատախազներին մատուցելու և դրանց կիրառման հմտությունները կատարելագործելու անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- քրեական նոր օրենսգրքի նախագծի հայեցակարգով նախատեսված, ինչպես նաև ընթացիկ փուլում առաջացող այլ հիմնախնդիրների լուծման ոլորտում օրենսդրական և իրավակիրառ փորձի ներկայացումը, դրանց զարգացման միտումները և հեռանկարները,
- ՀՀ ստանձնած միջազգային պարտավորությունների բովանդակությունը (այդ թվում՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերը, դրանց կիրառման առանձնահատկությունները, ինչպես նաև «Քաղաքական և քաղաքացիական իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագրում ամրագրված իրավունքները, ինչպես նաև դրանց ներպետական օրենսդրությունում կիրառելիության և Կամընտիր արձանագրությամբ հասանելի դարձած ընթացակարգերի հարցերը),
- հանցավոր արարքների ճշգրիտ որակման հիմնահարցերը (այդ թվում՝ թրաֆիքինգի կամ շահագործման որակում, թրաֆիքինգի կամ շահագործման վերհանման հիմնախնդիրներ, աշխատանքային թրաֆիքինգ և սեռական շահագործում, ընտանեկան բռնություններ, աշխատանքային հարաբերություններ, սոցիալական ծանր վիճակում գտնվող ընտանիքներ, մարմնավաճառությամբ զբաղվող անձինք, այդ թվում՝ երեխաներ, մուրացկան երեխաներ, հատուկ հաստատություններում սովորող երեխաներ), և դրանց լուծման ոլորտում օրենսդրական և իրավակիրառ փորձը,
- համաչափ, կանխարգելիչ և արդյունավետ պատիժ նշանակելու հարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

13. Q-022-16. ՀՀ քրեական դատավարության արդի հարցերը

Դասընթացը անհրաժեշտ է քրեական դատավարության ոլորտում նոր իրավական զարգացումները, վիճահարույց հարցերի շուրջ ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ

վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումները մատուցելու, ինչպես նաև դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- ՀՀ քրեական դատավարության ոլորտում նոր օրենսդրությունը,
- ՀՀ քրեական դատավարության առանձին ինստիտուտների վերաբերյալ ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումները և դրանց կիրառման հիմնահարցերը,
- ՀՀ մասնակցությամբ միջազգային պայմանագրերի կիրառման գործնական հարցերը, այդ թվում՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերի կիրառման առանձնահատկությունները,
- քրեական գործերով իրավական օգնության վերաբերյալ միջազգային փաստաթղթերի կիրառման առանձնահատկությունները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

14. **Q-028-16. Չինվորական հանցագործությունների որակման հարցերը**

Դասընթացն անհրաժեշտ է զինվորական հանցագործությունների վերաբերյալ գործերով քրեական օրենքի ճիշտ կիրառման վերաբերյալ գիտելիքները և հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- զինվորական հանցագործություններ նախատեսող հանցակազմերի մանրամասն ներկայացումը՝ ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի և ՀՀ քրեական նոր օրենսգրքի նախագծի հայեցակարգի համաձայն,
- զինվորական կարգապահության խախտումների և զինվորական հանցագործությունների տարանջատման հարցերը, մասնավորապես՝ նույն արարքի համար կրկին պատասխանատվության չենթարկվելու սկզբունքի տեսանկյունից,
- զինվորական հանցագործությունների ընդհանուր և որակյալ հանցակազմերի որակման առանձնահատկությունները:

Դասընթացը նախատեսված է զինվորական դատախազության դատախազների համար:

15. A-012-16. ՀՀ ընդհանուր վարչական իրավունքի հիմունքները և վարչական դատավարության արդի հարցերը

Դասընթացն անհրաժեշտ է վարչարարության հիմունքները և վարչական վարույթը կարգավորող օրենսդրության, ինչպես նաև վարչական դատավարության տարբեր փուլերում ծագող հարցերի վերաբերյալ դատախազների գիտելիքները և հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- վարչարարության և վարչական վարույթի սկզբունքները,
- վարչական ակտի պարտադիր հատկանիշները,
- վարչական վարույթի մասնակիցների իրավունքների պաշտպանության հիմնահարցերը,
- դատարանի կողմից վարչական ակտերի իրավաչափության գնահատման հարցերը:
- գործը դատաքննության նախապատրաստելու ընթացքում ծագող հարցերը,
- դատաքննության ընթացքում ծագող հարցերը,
- ապացուցման հիմնահարցերը,
- հայցի ապահովման հիմնահարցերը,
- վերաքննիչ և վճռաբեկ վարույթների ընթացքում ծագող հարցերը,
- հատուկ վարույթի գործերի քննության ընթացքում ծագող հարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

16. C-022-16. ՀՀ քաղաքացիական դատավարության արդի հարցերը

Դասընթացն անհրաժեշտ է քաղաքացիական դատավարության տարբեր փուլերում ծագող հարցերի վերաբերյալ դատախազների գիտելիքները և հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- քաղաքացիական գործը դատաքննության նախապատրաստելու հիմնահարցերը,
- ապացուցման հիմնահարցերը,
- դատաքննության հիմնահարցերը,
- պետական տուրքի և դատական ծախսերի հաշվարկման ու գանձման առանձնահատկությունները,

- քաղաքացիական դատավարությունում իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի շրջանակը,
- <<<< քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին>> ՀՀ օրենքի նախագծի նոր իրավակարգավորումները:

Դասընթացը նախատեսված է պետական շահերի պաշտպանության ոլորտում գործող դատախազների համար:

17. Q-029-16. Կիրառական քրեաբանության արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է քրեաբանության հարցերի վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման և կարողությունների ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- հանցավորություն ծնող պատճառների ու պայմանների հիմնահարցերը,
- հանցագործությունների կանխարգելմանն ուղղված կոնկրետ միջոցառումների վերաբերյալ հիմնահարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

18. J-024-16. Դատական փորձաքննության արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է փորձաքննությունների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, համարժեք եւ արդյունավետ փորձաքննությունների նշանակման կարողությունների ձեւավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է քրեական, վարչական եւ քաղաքացիական վարույթներում փորձաքննությունների նշանակման հիմքերի, կարգի, բովանդակության, կատարման եւ արդյունքների գնահատման վերաբերյալ հիմնահարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

19. Q-030-16. Կիբերհանցագործությունների դեմ պայքարի արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է <<Կիբերհանցագործությունների մասին>> ԵԽ Կոնվենցիայի կիրառման, նշված բնույթի հանցագործությունների որակման և քննության առանձնահատկությունների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- <<Կիրբերհանցագործությունների մասին>> ԵԽ Կոնվենցիայով նախատեսված քրեական հանցագործությունների վերաբերյալ նորմերի իմպլեմենտացիայի խնդիրները << քրեական օրենսգրքում,
- նշված Կոնվենցիայի հիման վրա ստեղծված կոմիտեի (T-CY)՝ արարքների որակման հետ կապված բանաձևերը,
- << քրեական օրենսգրքով նախատեսված արարքների որակման հիմնախնդիրները,
- էլեկտրոնային ապացույցների հետ աշխատելու քրեադատավարական առանձնահատկությունները,
- մանկական պոռնոգրական նյութերի հետ կապված քրեական գործերով ապացույցների ձեռքբերման հնարավոր տարբերակները,
- <<տոր>> կամ <<մութ>> ցանցերից ապացույցներ ձեռքբերելու դժվարությունները, նման հանցագործությունների լատենտայնությունը,
- կիրբերհանցագործություններով միջազգային փոխօգնության հիմնախնդիրները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար:

20. Q-011-16. Անչափահասների մասնակցությամբ վարույթի առանձնահատկությունները

Դասընթացը պայմանավորված է անչափահասների մասնակցությամբ վարույթի առանձնահատկությունների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման և կարողությունների ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է անչափահասների նկատմամբ իրականացվող մինչդատական և դատական վարույթների անցկացման առանձնահատկությունների վերաբերյալ հիմնահարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր դատախազների համար: